

УДК: 911.3:338.483

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

к. геогр.н. Машкова О.В.,
аспірант Нападовська Г. Ю.,
Херсонський державний університет,
м. Херсон, Україна
mashkovaolga28@gmail.com
anyanapadovskaya@gmail.com

Процес децентралізації відкриває великі можливості для базового рівня адміністративно-територіального устрою – рівня територіальних громад, надаючи додаткову фінансову та адміністративну незалежність. Туризм у контексті децентралізації – це подвійна відповідальність. Зі зростанням незалежності, збільшується відповідальність як органів місцевого самоврядування, так і громадян, тому доцільне використання туристсько-рекреаційних ресурсів для створення найбільш оптимальних умов розвитку територіальних громад є одним з важливіших завдань сьогодення.

Починаючи з 2014 р. в Україні розпочалося формування нових одиниць адміністративно-територіального устрою – об'єднаних територіальних громад шляхом укрупнення існуючих одиниць найнижчого порядку – сільських рад [1]. У 2014 р. схвалено концептуальні засади [6], а з 2015 р. розпочалася практична реалізація реформи територіальної організації влади та місцевого самоврядування.

До процесу реформування адміністративно-територіального устрою в Україні поступово прилучається все більше поселень. Активно відбуваються ці трансформації на регіональному рівні і зокрема в Херсонській області. Станом на червень 2018 року в Херсонській області всього сформовано 27 ОТГ та 1 ОТГ, в якій перші вибори ще не призначені [1].

Процес децентралізації активно проходить за підтримки різних міжнародних проектів та програм. Одна з них це програма «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE). Глобал Комьюнітіз (Global Communities) виконує п'ятирічний проект Агентства США з міжнародного розвитку

(USAID) – DOBRE, вартістю \$50 мільйонів, яка розпочала свою дію з 08.06.2016 р.

Програма DOBRE працює в 7 цільових областях: Дніпропетровській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Миколаївській, Тернопільській Харківській та Херсонській. Керівники програми DOBRE провели відбір на конкурентних та прозорих засадах та надають пряму допомогу 75 об'єднаням територіальним громадам в цих областях. Відбір ОТГ проходив у три раунди [2].

Програма USAID DOBRE «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» спільно з партнером програми Українським кризовим медіа-центром та за сприяння Херсонської обласної державної адміністрації організували туристичний хаб «Розвиток туризму в умовах нових громад», який відбувся 17-18 травня у Херсонській області. Херсонщина була обрана не випадково для проведення цього заходу, тому що це чудовий край з природним потенціалом для розвитку високого рівня туризму [4].

Туристичний хаб зібрав представників об'єднаних громад зі всієї України, туристичного бізнесу, проектів міжнародної технічної допомоги, регіональних та центральних органів влади. У фокусі події – напрацювання рішень для розвитку туристичного потенціалу громад, аналіз перспектив тих громад, що обрали туризм одним з напрямків свого стратегічного розвитку та навчання вибудовувати комунікації, що сприятимуть пізнаваності громад серед потенційних туристів.

Результати туристичного хабу і багато практичних напрацювань можна переглянути за посиланням – <http://decentralization.uacrisis.org/tourhub>

Важливим результатом для розвитку туристичної індустрії Херсонщини в межах програми DOBRE стало укладання угоди про міжмуніципальне співробітництво між ОТГ Асканії-Нова та Присиваською ОТГ. Мова йде про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Створення туристично-оздоровчого кластеру в громадах Асканія-Нова та Присиваській ОТГ». ОТГ подали у Мінрегіонбуд проект «Кластер туристичний» для участі у конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку [3].

Обидві громади вже мають на сьогоднішній день сильний туристичний потенціал та своєю співпрацею можуть тільки

посилити його. Адже в Асканії-Нова знаходиться всесвітньовідомий біосферний заповідник ім. Ф. Е. Фальц-Фейна, який тільки у 2017 році відвідало близько 10 000 туристів. А Присиваська ОТГ славиться рожевим озером Сиваш (с. Григорівка, центр Присиваської ОТГ), аналогів якому немає в Європі. Озеро у народі називають Лимурійське або «українське Мертве море». Озеро має велику концентрацію солі та лікувальну глину (концентрація солі сягає 35%), що є привабливим для туристів, як оздоровча зона.

Голова Асканія-Нова селищної об'єднаної територіальної громади В. К. Свінцицький зазначав, що до міжмуніципального співробітництва хоче приєднатися Тавричанська ОТГ, так як всі ці три громади межують одна з одною і в першу чергу співпраця ОТГ – це розвиток туристичного потенціалу [3].

Головна мета створення «Кластер туристичний»: це розробка турів для організованих груп, щоб люди протягом одного туру змогли відвідати і всесвітньо відомий біосферний заповідник «Асканія-Нова» і Лимурійське озеро, а можливо згодом і туристичні ресурси Тавричанської ОТГ.

Для того, щоб об'єднати та збільшити потоки туристів необхідно покращити розвиток інфраструктури, розміщення інформаційних стендів і рекламної продукції. На даний момент в Асканія-Нова вже є готель, де туристи можуть лишатися, планується побудова басейну, літніх площадок та закладів для відпочинку. Також ОТГ планують виготовлення на літній сезон сувенірної продукції. На отримані кошти з Державного фонду регіонального розвитку планується придбати два мікроавтобуси, щоб зробити єдиний туристично-рекреаційний простір з ОТГ Асканія-Нова та Присиваська. Також, як зазначав голова Присиваської ОТГ С. О. Кліщевський створений інвестиційний проект з обладнання зони для прийому туристів, де будуть дерев'яні будиночки, кожен з яких розрахований на п'ять людей, дитячий розважальний майданчик, басейн і велопрокат [3].

Варто також зазначити, що Присиваська ОТГ приваблює туристів не лише озером Сиваш, але й сільським зеленим туризмом. На сьогодні уже функціонують декілька зелених садиб [5].

Ідея туристичного кластеру в світі, Україні і на Херсонщині не нова. Зокрема, у 2014 р. на Херсонщині був створений «Таврійський туристичний кластер» на базі Таврійського об'єднання територіальних громад міст Нова Каховка, Каховка,

Бериславського та Каховського районів, які мають потужні можливості презентувати гостям Херсонщини різновиди туризму такі, як екологічний, водний, історичний, культовий, подієвий, винний та інші. Свого часу створення даного проекту надало можливість для розширення можливостей розвитку туристичної привабливості всієї Херсонщини [6]. Маємо надію, що новий кластер буде успішним.

Дослідивши особливості розвитку туристичної індустрії варто зазначити, що ОТГ Херсонської області активно розвиваються в рамках програми «ДОБРЕ», а саме такі ОТГ як: Асканія-Нова селищна ОТГ, Кочубеївська сільська ОТГ, Музиківська сільська ОТГ, Присиваська сільська ОТГ, Чаплинська селищна ОТГ.

Перспективним є створення туристично-оздоровчого кластеру в Асканія-Нова та Присиваській ОТГ, головною метою якого є розробка турів для організованих груп, щоб люди протягом одного туру змогли відвідати і всесвітньо відомий біосферний заповідник «Асканія-Нова» і Лимурийське озеро.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація дає можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/gromada>.
2. Децентралізація міжнародна співпраця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://donors.decentralization.gov.ua/project/dobre>.
3. На Херсонщині створять новий туристично-оздоровчий кластер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pivdenukraine.com.ua/2018/03/05/na-xersonshhini-stvoryat-novij-turistichno-ozdorovchij-klaster/>
4. На Херсонщині розпочався туристичний хаб «Розвиток туризму в умовах нових громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucmc.org.ua/uk/na-hersonshhini-rozпочavsya-turistichnij-hab-rozvitok-turizmu-v-umovah-novih-gromad/>
5. Садиби сільського «зеленого» туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://grygorivska-gromada.gov.ua/sadibi-silskogo-zelenogo-turizmu-1525724246/>
6. «Таврійський туристичний кластер» – нові можливості туристичної Херсонщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khoda.gov.ua/tavrisheskij-turisticheskij-klaster-novye-vozmojnosti-turisticheskij-hersonshhiny1-uk>